

Оцінка вартості об'єктів інтелектуальної власності
Родіонов О.В., к.е.н, доц.
Східноукраїнський Національний Університет ім. В. Даля,
м. Луганськ

В ринкових умовах господарювання ділова репутація підприємства є однією з найважливіших складових його розвитку, формування і зміцнення його конкурентоспроможності. Донедавна вартість підприємств і ефективність їхнього функціонування оцінювалися по поточному стану їхніх матеріальних активів: нерухомості, устаткування, оборотному капіталу. У підсумку уся орієнтація була на минуле, на короткострокові цілі. Тимчасові горизонти діяльності підприємств виявилися обмежені. У сучасних умовах, підприємства, що мають стратегії росту і розвитку, вибрали собі інший орієнтир – суму грошових потоків майбутніх періодів, роботу на перспективу. Основою розрахунків майбутніх потоків є розробки підприємства і його нематеріальні активи, а також об'єкти інтелектуальної власності. Об'єкти інтелектуальної власності відносяться до нематеріальних активів підприємства, що в довгостроковій перспективі забезпечують підприємству конкурентні переваги. Оцінка нематеріальних активів особливо важлива для підприємств високотехнологічних галузей. Як правило, для крупних і "відомих" компаній саме вартість нематеріальних активів вносить помітний внесок в загальну вартість підприємства. Проте в українській практиці нематеріальні активи, як правило, недооцінюються.

Оцінка вартості нематеріальних активів включає: оцінку інтелектуальної власності (патентів, "ноу-хау", технічної документації і програмного забезпечення); оцінку товарного знака і ділової репутації підприємства.

Високотехнологічні підприємства, як правило, володіють значним об'ємом нематеріальних активів. Знання їх реальної вартості і уміле їх використання здатні значно укріпити позиції компанії на ринку.

Оцінка інтелектуальної власності актуальна в наступних випадках:

- оцінка об'єктів інтелектуальної власності з метою їх внесення в статутний капітал;
- оцінка вартості інтелектуальної власності при повній або частковій передачі прав на її використання;
- оцінка збитку від несумлінного використання винаходів у разі позовних вимог;
- оцінка інтелектуальної власності при постановці на баланс і ін.

Також оцінка інтелектуальної власності може бути складовою частиною оцінки ефективності підприємства або окремих підрозділів, що займаються дослідженнями і розробками.

Вартість товарного знака може складати вагомую частину вартості активів підприємства. Реальна оцінка товарних знаків може збільшити ринкову капіталізацію підприємства у декілька разів. Оцінка товарних знаків проводиться в наступних цілях:

- оцінка товарного знака з метою внесення товарного знака в статутний капітал;
- оцінка вартості товарного знака з метою здійснення операції купівлі-продажу;
- оцінка товарних знаків при здійсненні операції купівлі-продажу підприємства;
- оцінка товарних знаків для висновку ліцензійних договорів.

Ще один поширений випадок, коли необхідна оцінка товарного знака, – визначення збитку від фальсифікації товарів і послуг. Дане явище процвітає на ринку алкоголю, сигарет, кондитерських виробів і інших споживацьких товарів. Очевидно, що підробці піддаються тільки відомі бренди, в рекламу яких вкладені чималі кошти, тому і збиток, нанесений піратами, може бути дуже значний. Крім виробників – власників зареєстрованих товарних знаків, від підробок страждають також і споживачі, оскільки фальшива неякісна продукція, як правило, має набагато більш низьку якість, ніж оригінал. В результаті падає репутація справжнього власника бренду, а, отже, знижуються його доходи.